

Dr hab. Ryszard Kokoszczyński, prof. ucz.

Warszawa, 22.02.2024.

Wydział Nauk Ekonomicznych

Uniwersytet Warszawski

Recenzja w postępowaniu w sprawie nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse dr. Mariuszowi Górajskiemu

1. Wprowadzenie

Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wymaga od osób ubiegających się o nadanie stopnia doktora habilitowanego spełnienia trzech warunków: posiadania stopnia naukowego doktora, posiadania w dorobku osiągnięć stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny oraz wykazania się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej.

Pierwszy warunek ma charakter formalny i ocena jego spełnienia jest prosta: w załączonej do wniosku dr. Górajskiego dokumentacji znajduje się dyplom stwierdzający nadanie mu w 2012 roku przez Radę Wydziału Matematyki i Informatyki Uniwersytetu Łódzkiego stopnia doktora nauk matematycznych w zakresie matematyki. Ocenie spełnienia pozostałych warunków poświęcone są kolejne punkty recenzji.

2. Ocena dorobku naukowego

W tym punkcie osobno przedstawiona zostanie ocena tej części dorobku naukowego dr. Górajskiego, która została przedłożona jako jego główne osiągnięcie naukowe, a osobno - ocena pozostałego dorobku.

2.1. Ocena głównego osiągnięcia naukowego

Dr Mariusz Górajski przedłożył jako swoje główne osiągnięcie naukowe cykl dziesięciu artykułów w czasopiśmie naukowych opublikowanych w latach 2013-2023; trzy z nich zostały opublikowane po polsku, a pozostałe po angielsku. Pięć z tych dziesięciu artykułów zostało

opublikowane w czasopismach z Impact Factor. Cykl ten został opatrzony wspólnym tytułem „Optymalne decyzje gospodarcze w warunkach niepewności i ryzyka”. Artykuły wchodzące w jego skład to - według listy sporządzonej przez habilitanta - następujące pozycje:

[1] Milo W., Bogusz D., Górajski M. i Ulrichs M. (2013) Notes on Some Optimal Monetary Policy Rules: the Case of Poland, *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Oeconomica*, 295, 59–77. (punktacja MEiN: 70 punktów),

[2] Baranowski P., Górajski M., Malaczewski M. i Szafranski G. (2014) Inflacja w modelu z endogeniczną częstotliwością aktualizacji cen, *Ekonomista*, 1, 45–66. (punktacja MEiN: 100 punktów),

[3] Bogusz D., Górajski M. i Ulrichs M. (2015) Sztywna vs. elastyczna strategia bezpośredniego celu inflacyjnego w modelu optymalnej polityki pieniężnej dla Polski, *Przegląd Statystyczny*, LXII(4), 379–396. (punktacja MEiN: 40 punktów),

[4] Baranowski P., Górajski M., Malaczewski M. i Szafranski G. (2016) Inflation in Poland under state-dependent pricing. *Ekonomicky Casopis*, 64(10), 937–957. (punktacja MEiN: 40 punktów; Impact Factor: 0,606; CiteScore: 1,0),

[5] Górajski M. i Ulrichs M. (2016) Optymalne wrażliwe na ryzyko strategie polityki pieniężnej dla Polski, *Bank i Kredyt*, 47(1), 1–32. (punktacja MEiN: 100 punktów),

[6] Górajski M. (2018) Robust Monetary Policy in a Model of the Polish Economy: Is the Uncertainty Responsible for the Interest Rate Smoothing Effect?, *Computational Economics*, 52, 313–340. (punktacja MEiN: 40 punktów; Impact Factor: 1,185; CiteScore: 1,6)

[7] Górajski M. i Kuchta Z. (2022) Which hallmarks of optimal monetary policy rules matter in Poland? A stochastic dominance approach, *Bank i Kredyt*, 53(2), 149–182, (punktacja MEiN: 100 punktów; CiteScore: 0,5)

[8] Górajski M., Kuchta K. i Leszczyńska-Paczesna A. (2023) Price-setting heterogeneity and robust monetary policy in a two-sector DSGE model of a small open economy, *Economic Modelling*, 122, 106227. (punktacja MEiN: 100 punktów; Impact Factor: 4,7; CiteScore: 6,6),

[9] Górajski M. i Kuchta Z. (2023) Coordination and non-coordination risks of monetary and macroprudential authorities: A robust welfare analysis, *North American Journal of Economics and Finance*, 67, 101922. (punktacja MEiN: 70 punktów; Impact Factor: 3,6; CiteScore: 5,6)

[10] Górajski M. (2023) Testing Higher and Infinite Degrees of Stochastic Dominance for Small Samples: A Bayesian approach. *Journal of Statistical Planning and Inference*,

<https://doi.org/10.1016/j.jspi.2023.106102> (punktacja MEiN: 100 punktów; Impact Factor: 0,9; CiteScore: 1,9).

Mam trzy uwagi odnoszące się do cyklu jako całości. Po pierwsze, zawartość cyklu pozwala na stwierdzenie, że spełnione zostały w ten sposób wymogi formalne dotyczące publikacji elementów dorobku stawiane przez Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce osiągnięciom naukowym mającym być podstawą do nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego. Nie mam również wątpliwości - z jednym wyjątkiem - co do przynależności tych artykułów do dyscypliny naukowej „ekonomia i finanse”. Wyjątkiem tym jest ostatni artykuł z powyższej listy: dotyczy on wprowadzenia metod badawczych, które mogą być stosowane w ekonomii (co pokazuje np. artykuł 7), ale w treści artykułu 10 o takich zastosowaniach się nie wspomina. Jednak ze względu na to, że artykuł ten nie wydaje mi się być fundamentalną częścią cyklu, jego przynależność do dyscypliny lub jej ewentualny brak nie wpływa na moją całościową ocenę.

Druga uwaga dotycząca całego cyklu to przytaczane przez dr. Górajskiego wskaźniki bibliometryczne – o ile dane dla Impact Factor i CiteScore pochodzą z odpowiedniego roku publikacji poszczególnych artykułów, o tyle dane o punktacji z polskiej listy ministerialnej już nie. Nie uważam wprowadzenia wskaźników bibliometrycznych, w szczególności tych ostatnich, za bardzo ważne kryterium oceny dorobku naukowego, ale jeśli już się je stosuje, to powinno się to robić w sposób jednolity dla wszystkich wskaźników.

Najpoważniejszy jednak problem, jaki mam z oceną całego cyklu, to brak zgodności jego tytułu z jego zawartością. Tytuł nadany cyklowi jest znacznie szerszy od zakresu tematycznego artykułów składających się na cykl. Po pierwsze, artykuły te dotyczą przede wszystkim polityki pieniężnej i jej uwarunkowań, a optymalne decyzje gospodarcze można podejmować w wielu innych obszarach. Po drugie, nawet jeśli w identyfikacji rozmaitych rodzajów niepewności ograniczyć się tylko do jej rodzajów wymienionych w autoreferacie (s. 8), to rzadko wszystkie one są uwzględniane w rozważaniach poszczególnych problemów cząstkowych. Uważam ten brak zgodności tytułu cyklu z jego zawartością za poważną wadę wniosku, choć dostrzegam, że składające się nań artykuły – może z wyjątkiem dziesiątego – są powiązane tematycznie.

Moje przekonanie co do nie najwyższego stopnia zgodności zawartości cyklu artykułów z nadanym mu ogólnym tytułem wzmocnione zostało lekturą autoreferatu, w którym uporządkowanie problematyki podejmowanej przez autora dokonane w punktach 4.2 (Wprowadzenie), 4.3 (Cel naukowy badań i pytania badawcze), 4.5 (Charakterystyka

poszczególnych publikacji włączonych do głównego osiągnięcia naukowego) i 4.6 (Synteza głównego osiągnięcia naukowego) w zbyt małym stopniu pokazuje „mapowanie” przedłożonych artykułów w całościowo potraktowaną problematykę „optymalnych decyzji gospodarczych w warunkach niepewności i ryzyka”. Gdyby nawet ograniczyć tę problematykę do obszaru polityki pieniężnej, to za mało uwagi autor poświęca wpływowi różnych źródeł niepewności na kształt optymalnej polityki. Jest to o tyle dziwne, że autor odnosi się wprost do tej kwestii, ale w sposób niejako „negatywny”. Przywołuje on bowiem (w autoreferacie na s. 14) istnienie licznych prac odnoszących się do tego problemu, ale kończy ten wątek stwierdzeniem Chowa 1975 o braku jednoznacznego wpływu niepewności na kształt reguł polityki makroekonomicznej. Jednak w literaturze wykorzystanej w przygotowaniu autoreferatu mamy np. pozycję Craine 1979, w której można znaleźć propozycje dość ogólnych prawidłowości charakteryzujących ten wpływ. Podobnie, jak mi się wydaje, warte odnotowania są w tym obszarze wyniki zaprezentowane w pracach Cho i współautorów (Cho i Oh 2023, Cho et al. 2021).

Moje przekonanie o braku odpowiedniego stopnia zgodności zawartości merytorycznej przedłożonego przez dr. Górajskiego cyklu artykułów z jego tytułem wzmocnione zostało jeszcze przez sposób przedstawienia przez autora w autoreferacie (punkt 4.5) charakterystyki poszczególnych publikacji składających się na cykl (NB. nie rozumiem uwagi o omawianiu artykułów „z chronologią ich powstawania” – np. jeden z artykułów z 4.5.2. jest wcześniejszy od jednego z artykułów w 4.5.1). O ile bowiem w niektórych podpunktach przedstawienie poszczególnych publikacji nawiązuje mniej czy bardziej wyraźnie do tytułu cyklu (4.5.3, 4.5.4, 4.5.5, 4.5.7), o tyle w innych (4.5.1 czy 4.5.2) brakuje mi takiego wyraźnego odniesienia. W szczególności brakuje mi w syntezie głównego osiągnięcia naukowego odniesienia się autora do szerszego kontekstu dla problematyki zdefiniowanej tytułem cyklu, a w szczególności do ogólniejszych wniosków co do wpływu – wyraźnie rozróżnianych - niepewności i ryzyka na kształt przynajmniej optymalnej polityki pieniężnej i ewentualnie optymalnych decyzji cenotwórczych przedsiębiorstw. Brak mi również pokazania szerszego kontekstu dla rozważań z niektórych artykułów (przede wszystkim 5 i 6), jakim wydaje się być prowadzenie polityki pieniężnej w oparciu o tzw. podejście oparte na zarządzaniu ryzykiem (por. np. Gnabo i Moccero 2015 lub Poloz 2020 i zawarta tam literatura).

Jeśli jednak pozostawić na boku kwestię niewłaściwie, w mojej opinii, dobranego tytułu cyklu artykułów, to trzeba odnotować co najmniej kilka ich pozytywnych charakterystyk. Po

pierwsze, artykuły te pokazują, iż autor swobodnie posługuje się dwoma najważniejszymi narzędziami współczesnej analizy polityk makroekonomicznych, jakimi są modele DSGE i (S)VAR. Po drugie, korzystając z samodzielnie skonstruowanych modeli tego typu autor otrzymuje odporne i/lub optymalne reguły polityki pieniężnej. Po trzecie, dla otrzymania takich reguł dr Górajski stosuje dość często swoje autorskie metody formułowania problemów decyzyjnych i ich rozwiązywania. Po czwarte, w większości składających się na cykl artykułów autor w jawny sposób odnosi się do problemów związanych z występowaniem – różnych rodzajów - niepewności i ryzyka. Oczywiście, w każdym z tych wątków, których nie będę tutaj szerzej omawiał ze względu na ich dość dokładne przedstawienie w autoreferacie, można znaleźć elementy mogące być podstawą do polemiki z autorem. W szczególności polemika taka mogłaby dotyczyć słabo obecnej w większości artykułów krytycznej refleksji dotyczącej stosowanej metodyki badawczej. Dominacja racjonalnych oczekiwań czy też stosowanie restrykcji na znak w modelach SVAR w kontekście niepewności mają swoich oponentów (p. np. Massaro 2013 w kwestii wpływu rodzaju oczekiwań na postępowanie władzy monetarnej oraz Fry i Pagan 2011 w kwestii słabości restrykcji na znak).

Ważąc jednak z jednej strony moje krytyczne uwagi co do zgodności tytułu cyklu artykułów z ich zawartością i ewentualne polemiczne uwagi w odniesieniu do niektórych elementów zawartych w tych artykułach, a z drugiej strony zawarte w przedłożonym przez dr. Górajskiego cyklu artykułów stosunkowo wszechstronne przedstawienie zagadnienia uzyskiwania i wykorzystywania optymalnych i/lub odpornych reguł polityki pieniężnej, uważam, iż omawiane tutaj osiągnięcie naukowe stanowi znaczny wkład dr. Górajskiego w rozwój dyscypliny „ekonomia i finanse”.

Dodatkowym argumentem przemawiającym, w mojej opinii, za taką oceną są również nieco inne wątki zawarte w artykułach należących do cyklu. Chodzi mi tu w szczególności o rozważania na temat inflacji w modelach z endogeniczną częstością dostosowywania cen (artykuły 2 i 4), zastosowanie relacji stochastycznej dominacji dla wyboru optymalnych reguł polityki pieniężnej (artykuł 7) oraz rozważania różnych sposobów interakcji polityki pieniężnej i makroostrożnościowej i wpływ kształtu tych interakcji na postać optymalnej polityki pieniężnej (artykuł 9).

Chciałbym też tutaj z zadowoleniem odnotować właściwe potraktowanie w dokumentacji wniosku problemu współautorstwa i przedstawienie we właściwy sposób wkładu dr. Górajskiego w powstanie poszczególnych publikacji. Możliwość dokładniejszej identyfikacji

merytorycznego wkładu habilitanta w przedstawione do oceny osiągnięcie naukowe pomogła mi bardzo w sformułowaniu powyższej oceny.

2.2. Ocena pozostałego dorobku naukowego

W przedłożonej przez dr. Górajskiego dokumentacji znajduje się – poza głównym osiągnięciem naukowym – informacja o 24 publikacjach naukowych, jakie ukazały się po uzyskaniu przez dr. Górajskiego stopnia doktora. Są wśród nich monografia, rozdziały w monografiach, artykuły opublikowane w polskich (3) i zagranicznych (13) czasopismach naukowych oraz dwie publikacje o statusie „working paper”. Trzy z tych 24 publikacji są samodzielne, a reszta powstała we współautorstwie z bardzo różnym udziałem dr. Górajskiego (od 15% do 75%). Trzeba tu jednak odnotować, iż tylko trzy z nich dotyczą tematyki związanej z polityką pieniężną, dziesięć dotyczy problematyki mikroekonomicznej, dwie – finansów. Z pozostałych publikacji dwie zaliczyłbym do matematyki, a siedem dotyczy pewnych typów ryzyka zawodowego pracowników medycznych.

W przeważającej większości tych publikacji, łącznie z „medycznymi”, dr Górajski był odpowiedzialny przede wszystkim za stronę ekonometrycznej analizy przedmiotu badań. Warto tu odnotować, iż niektóre z tych artykułów zostały opublikowane w czasopismach o uznanej reputacji i towarzyszących jej wartościach IF. W moim przekonaniu poważna część pozostałego – poza głównym osiągnięciem – dorobku publikacyjnego dr. Górajskiego może stanowić istotny wkład do pewnych nurtów mikroekonomii, co świadczy o tym, iż jego umiejętności badawcze wykraczają w znacznym stopniu poza modelowe analizy polityki pieniężnej i jej uwarunkowań. Uważam to za ważną i istotną pozytywną cechę habilitanta i zaletę jego dorobku badawczego.

Choć zakwalifikowanie publikacji o ryzykach zawodowych pracowników medycznych do dyscypliny ekonomia i finanse wydaje się nie być uzasadnione, to tę formę aktywności habilitanta oceniam również pozytywnie. Publikacje te pokazują bowiem, iż kompetencje dr. Górajskiego z zakresu statystycznej i ekonometrycznej analizy danych wykraczają poza zjawiska ekonomiczne. Oczywiście, moja pozytywna ocena tej części dorobku wynika w istotnej mierze z tego, że ten nurt aktywności naukowej habilitanta jest tylko małą stosunkowo częścią jego dorobku naukowego, który w swej przeważającej mierze związany jest jednak z ekonomią i finansami.

3. Ocena aktywności naukowej

Dr Górajski uczestniczył czynnie w prawie czterdziestu konferencjach naukowych, był kierownikiem kilku projektów naukowych finansowanych ze środków pozauczelnianych (MNiSW, NCN, NBP). Habilitant uczestniczył również w organizacji kilku konferencji, recenzował kilkanaście artykułów dla kilku czasopism o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Generalnie te obszary aktywności naukowej habilitanta oceniam pozytywnie.

Szczególnie jednak ważna, w moim przekonaniu, dla oceny jego aktywności naukowej jest współpraca dr. Górajskiego z Głównym Urzędem Statystycznym, której przedmiotem jest badanie produktywności przedsiębiorstw oraz szacowanie produkcji potencjalnej i luki produktowej na podstawie danych jednostkowych z przedsiębiorstw. Uważam to za istotne, że habilitant łączy istotną aktywność naukową z działalnością stosowaną, która przenosi naukową wiedzę ekonomiczną w świat praktyki i do dyskursu publicznego. Wynikiem tej działalności jest ponadto kilka publikacji w wydawnictwach GUS, a także w raportach Banku Światowego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego.

Choć żadna z tych trzech instytucji nie jest formalnie instytucją naukową, uważam, że współpraca dr. Górajskiego z nimi może zostać uznana za „istotną aktywność naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej”. Dla uniknięcia wątpliwości formalnych należy dodatkowo w tym punkcie można wspomnieć o współpracy dr. Górajskiego z Delft University of Technology, której owocem była publikacja Cox, Górajski, 201, Vector valued stochastic delay equations – a semigroup approach w czasopiśmie o międzynarodowym zasięgu Semigroup Forum. Uważam więc, że ta aktywność i wynikający z niej dorobek dr. Górajskiego spełniają trzeci ustawowy warunek uzyskania stopnia doktora habilitowanego.

Podsumowanie

Łącząc ocenę dorobku naukowego i aktywności naukowej dr. Górajskiego stwierdzam, że w moim przekonaniu warunki określone w Prawie o szkolnictwie wyższym i nauce potrzebne do uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego zostały spełnione. Habilitant posiada w dorobku osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny „ekonomia i finanse”. Stwierdzam również, że habilitant wykazał się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni lub instytucji. W związku z tym jednoznacznie popieram wniosek habilitanta o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Literatura (poza cytowaną w osiągnięciu):

Cho et al., 2021, Uncertainty shocks, precautionary pricing, and optimal monetary policy, *Journal of Macroeconomics*, 69.

Cho, D., J. Oh, 2023, The source of uncertainty and optimal monetary policy, *Economics Letters*, 227.

Fry, R., Pagan, A., 2011, Sign Restrictions in Structural Vector Autoregressions: A Critical Review, *Journal of Economic Literature*, 49(4), 938-960.

Gnabo, J.Y., Moccero, D.N., 2015, The risk management approach to monetary policy, nonlinearity and aggressiveness: the case of the US Fed, Working Paper No. 1792, ECB.

Massaro, D., 2013, Heterogeneous expectations in monetary DSGE models *Journal of Economic Dynamics and Control*, 37(3), 680-692.

Poloz, S., 2020, Monetary policy in unknowable times, Eric J. Hanson Memorial Lecture, University of Alberta.